

Fravalg af genoplivningsforsøg for borgere over 60 år

Læringsmateriale til personale i plejesektoren

November 2024

Det nye fravalg af genoplivningsforsøg ved hjertestop

- Alle habile borgere, der er fyldt 60 år, kan fra den 15. januar 2025 registrere fravalg af genoplivningsforsøg ved hjertestop.
- Borgeren registrerer fravalget ved at logge ind på sundhed.dk eller ved at sende en blanket til Sundhedsdatastyrelsen.
- En uge efter, at fravalget er registreret, vil det kunne ses i de elektroniske omsorgssystemer og i sundhedsjournalen på sundhed.dk.

Man er habil, når man har evne til at forstå konsekvenserne af sine beslutninger og er i stand til at varetage sine helbredsforhold.

Er du i tvivl? Så genopliv

Du skal som udgangspunkt altid forsøge genoplivning, hvis du finder en livløs borger.

Der er dog undtagelser, fx, hvis borgeren har registreret et fravalg af genoplivning ved hjertestop på sundhed.dk.

Er du sikker på, at borgeren har registreret et fravalg?

- Du skal ikke forsøge genoplivning.

Er du i tvivl, om borgeren har registreret et fravalg?

- Forsøg altid genoplivning.

Der er også andre undtagelser, hvor du ikke skal forsøge genoplivning. Du kan få information om dem på stps.dk.

Der er i alt 6 undtagelser, hvor du ikke skal forsøge genoplivning. Få mere information om dem på stps.dk/fravalg

Det skal du vide om det nye fravalg af genoplivningsforsøg ved hjertestop for borgere over 60 år

Hjertestop

Tegn på hjertestop:

- Borgeren er bevidstløs

OG

- Vejtrækningen er ophørt eller unormal

OG

- Du kan ikke se nogen anden årsag til, at borgeren er bevidstløs.

Er du i tvivl om borgeren har hjertestop?

- Forsøg altid livreddende behandling.

Identifikation

Før du kan lade være med at forsøge genoplivning, skal du kunne svare helt sikkert på:

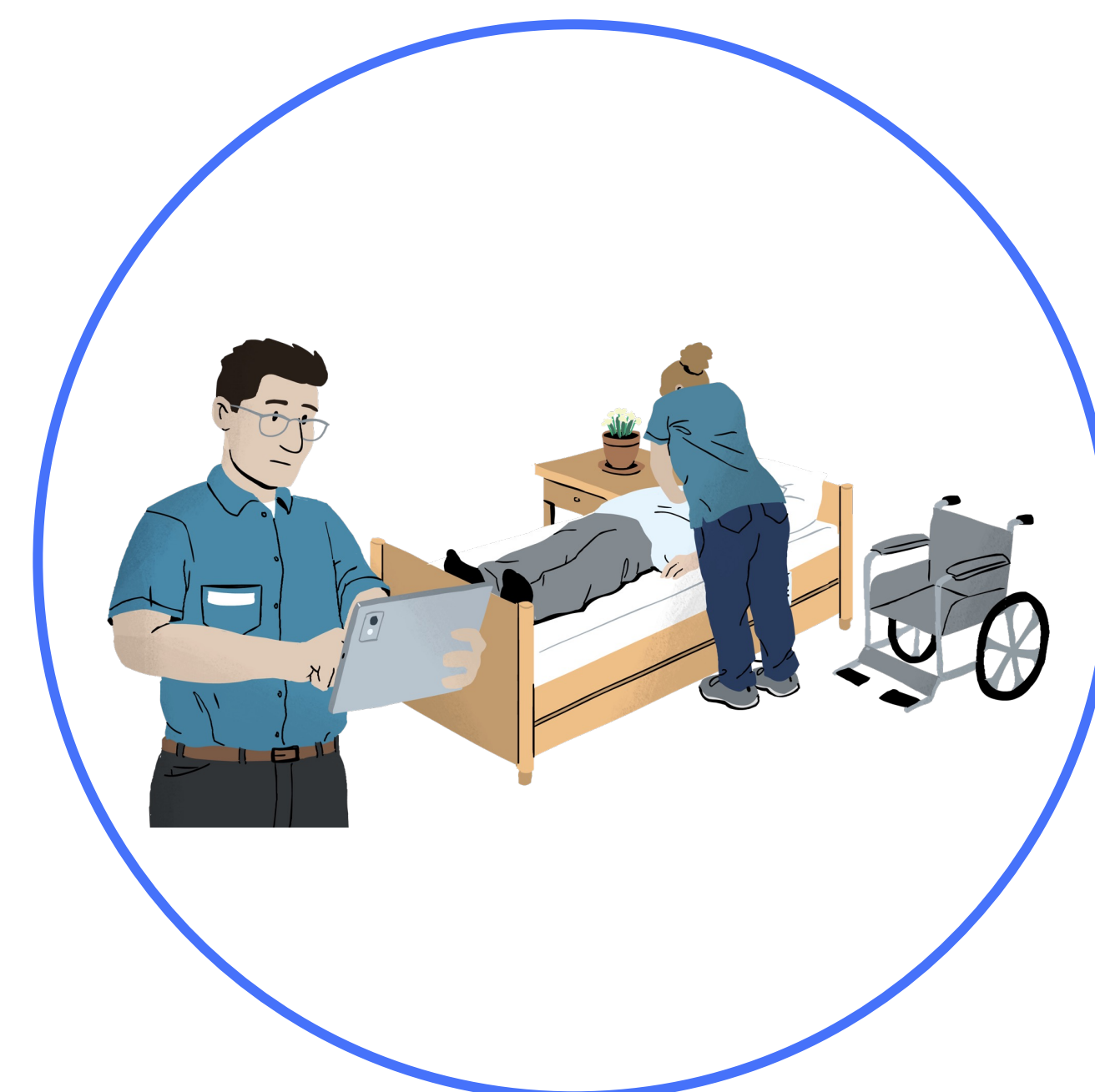
- Hvem er borgeren?
- Har borgeren fravalgt genoplivningsforsøg ved hjertestop?

Identifikation

Mens I forsøger genoplivning, skal en anden undersøge, om borgeren har fravalgt genoplivningsforsøg ved hjertestop, ved at slå op i omsorgssystemet, i sundhedsjournalen på sundhed.dk eller ved at ringe til alarmcentralen.

Husk! Det er ikke nok, at en pårørende oplyser, at der er fravalgt genoplivningsforsøg. Det er nødvendigt at slå det op, hvis du ikke selv er sikker på det.

- Hvis du ikke ved, om borgeren har fravalgt genoplivningsforsøg, skal du altid forsøge genoplivning.

Hvor kan fravalget ses?

Når en borger har registeret et fravalg af genoplivningsforsøg på sundhed.dk, går der en uge, før alle medarbejdere på tværs af sektorer kan se det i deres elektroniske patientjournalssystemer.

Fravalget kan ses i:

- Plejesektorens omsorgssystemer
- Hospitalernes elektroniske patientjournalssystemer (EPJ)
- De praktiserende lægers praksissystemer
- De præhospitale patientjournalssystemer (PPJ)
- Vagtcentralernes disponeringssystemer
- Sundhedsjournalen på sundhed.dk

Det skal fremgå af en lokal instruks, hvor I kan tilgå oplysningerne.

Hvis der ikke er adgang til nogle af de ovennævnte systemer, kan I ringe til alarmcentralen for at tjekke, om patienten har fravalgt genoplivning.

Hvem skal undersøge, om der er fravalg?

- Det er sundhedspersoner, der har adgang til at se registreringen.
- Når I kan se fravalget i jeres journalsystem, vil I måske vide, at der er et gældende fravalg, uden I behøver slå op i situationen.
- Hvis ikke, skal en sundhedsperson, der er involveret i behandlingen af hjertestoppet, slå det op, så snart det er muligt.
- Det behøver ikke være en sundhedsperson, der er til stede ved borgeren. Det kan også være andre sundhedspersoner med adgang til registret, fx sundhedspersoner på AMK-vagtcentraler eller ambulancereddere.
- Du må ikke lade være med at genoplive, hvis det ikke er afklaret, at der er et fravalg. Fx er det ikke nok, at de pårørende fortæller dig, at borgeren har registreret et fravalg.

Hvad gør du?

Besøg hos Martha

Du arbejder i hjemmeplejen og er på besøg hos Martha til sårbehandling.

Du har via dine kolleger hørt, at Martha og hendes datter har givet udtryk for at Martha ikke ønsker genoplivning.

En morgen møder du ind på din vagt, og før du går ind til Martha, tjekker du omsorgssystemet for at se, om der er nogen bemærkninger. Her kan du se, at der er registreret fravalg af genoplivningsforsøg

Da du låser dig ind hos Martha, finder du hende bevidstløs og uden vejrtrækning.

- *Hvad gør du?*

Besøg hos Martha

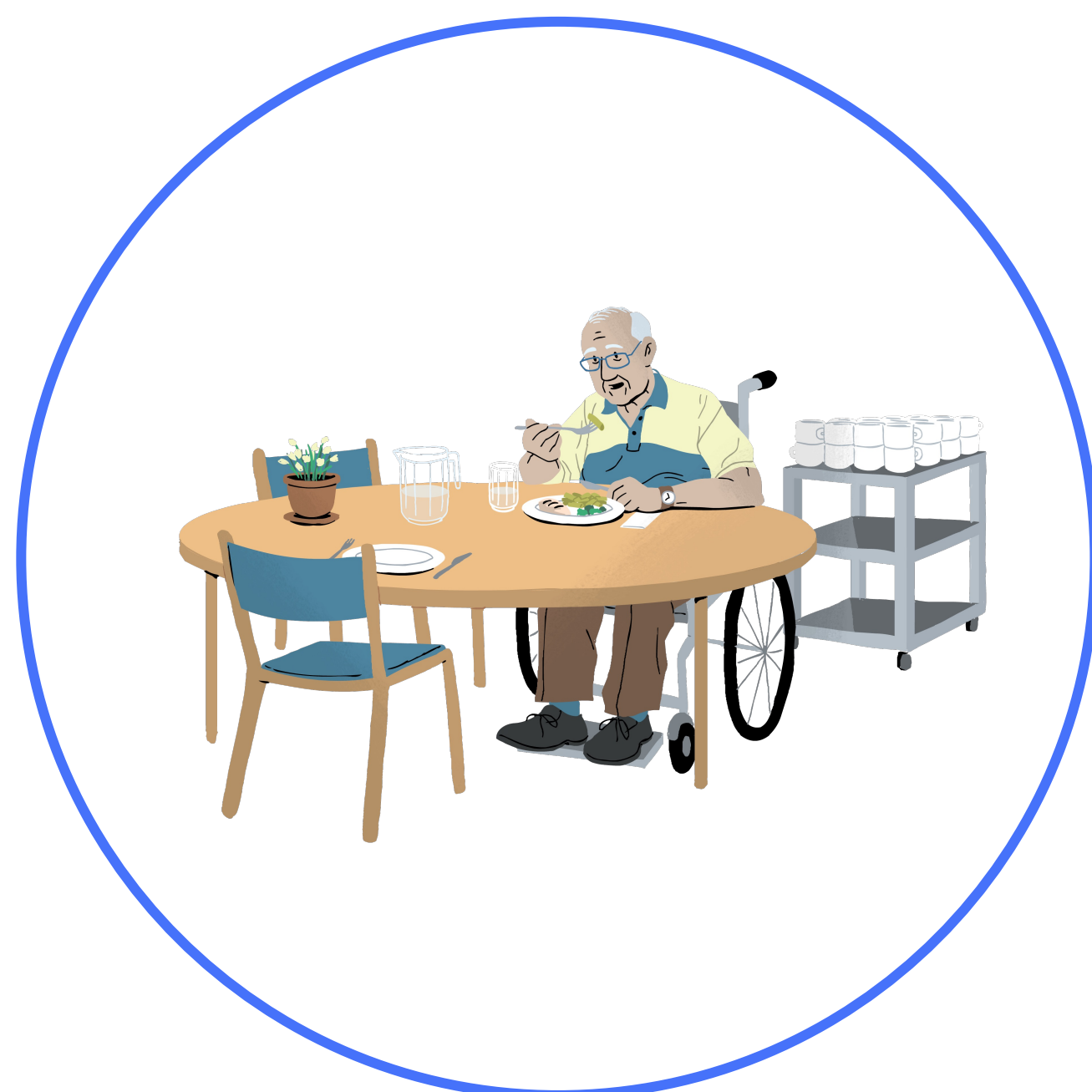
Hvis du er sikker på, at der er tale om hjertestop, skal du ikke forsøge genoplivning, da du er helt sikker på:

- Hvem hun er
- At hun har fravalgt genoplivningsforsøg ved hjertestop

Du skal stadig orientere lægen.

Vær opmærksom på, at det ikke er informationen fra en kollega om, at Martha ikke ønsker genoplivning, der afgør, at du ikke skal forsøge genoplivning. I denne situation skyldes det, at du lige har tjekket omsorgssystemet og set, at der er registeret fravalg af genoplivning.

En blommesten i halsen

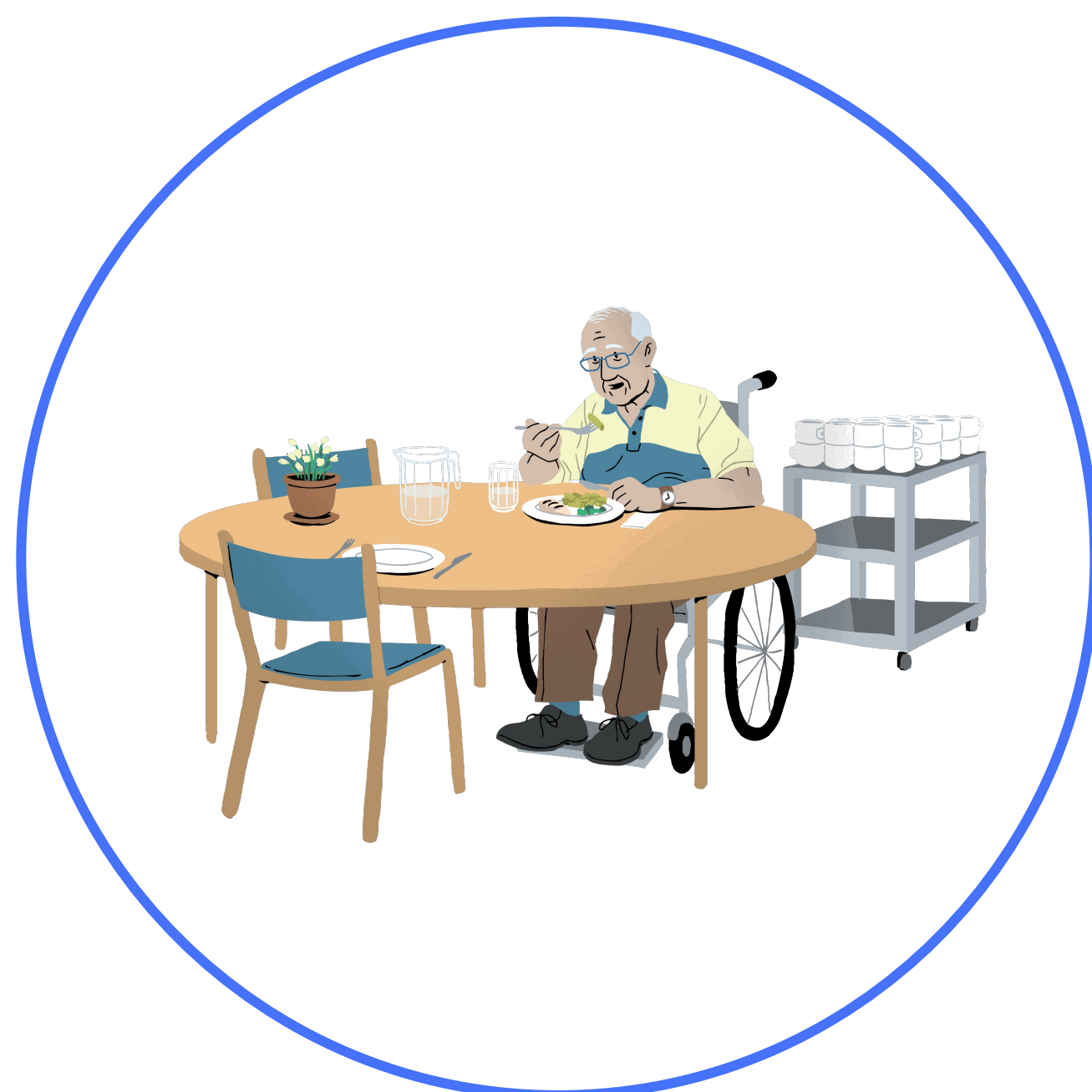

Du hjælper med at servere mad på plejecenteret. Under middagsmaden får Ole en blommesten galt i halsen. Ole er ved at miste bevidstheden og trækker ikke vejret.

Da du startede din vagt, tjekkede du omsorgssystemet, og derfor ved du, at Ole har fravalgt genoplivningsforsøg ved hjertestop.

- *Hvad gør du?*

En blommesten i halsen

Her skal du yde førstehjælp til Ole, først ved at sikre frie luftveje.

Fravalget gælder KUN ved hjertestop og ikke andre livstruende situationer.

Hvad hvis du får stenen ud, men Ole får hjertestop alligevel? Skal han så genoplives?

Nej, du skal sikre frie luftveje, men hvis han får hjertestop, skal du ikke forsøge genoplivning, da han har fravalgt det.

En mand falder om på gaden

Under din vagt kommer du kørende i din bil. Inde på fortovet ser du en ældre mand, der slingrer lidt og så tager sig til brystet og falder om. Du stopper bilen og går ud.

Da du når hen til ham, er han bevidstløs, og hans vejrtrækning er ikke normal.

- *Hvad gør du?*

En mand falder om på gaden

- Du ringer 112 og sætter telefonen på højtaler.
- Du forsøger straks derefter at genoplive

Du har ingen mulighed for at afklare, hvem borgeren er eller slå op, om han har et fravalg af genoplivningsforsøg. Derfor skal du forsøge at genoplive borgeren, indtil du får andet at vide fra vagtcentralen, eller ambulancepersonale overtager.

En kvinde falder om på aktivitetscenteret

Du er på vagt på et aktivitetscenter. Under en genoptræningsøvelse falder en ældre kvinde om. Hun bliver hurtigt bevidstløs og trækker ikke vejret.

- *Hvad gør du?*

En kvinde falder om på aktivitetscenteret

- Du ringer 112 og sætter telefonen på højtaler.
- Du forsøger straks derefter at genoplive.

Hvis du er sikker på, hvem kvinden er, kan du få en kollega til at slå op, om hun har fravalgt genoplivningsforsøg.

Hvis du ikke ved, hvem kvinden er, kan du få en kollega til hjælpe dig med at identificere kvinden, hvis det er muligt.

**Borgeren kan trække sit
fravalg tilbage**

Borgeren kan fortryde

En borger, der har registreret sit fravalg, kan trække sit fravalg tilbage på to måder:

1. Borgeren kan logge ind på sundhed.dk og trække fravalget tilbage permanent.
 - Man vil kunne se den elektroniske tilbagekaldelse i omsorgssystemet og i sundhedsjournalen på sundhed.dk med det samme.
2. I en aktuel sygdomssituation kan borgeren sige til sundhedspersonen, at hun/han gerne vil forsøges genoplivet, selv om borgeren har registreret et fravalg.
 - Den mundtlige tilbagekaldelse er midlertidig og gælder den aktuelle sygdomssituation.
 - Hvis en borger fx trækker sit fravalg tilbage på vej til en indlæggelse på sygehuset, og bliver udskrevet igen, gælder tilbagetrækningen altså ikke, når borgeren vender tilbage til plejecenteret.

Når borgeren trækker sit fravalg tilbage mundtligt

Hvis en borger kalder sit fravalg af genoplivningsforsøg tilbage ved at sige det til dig, skal du:

- Dokumentere det i journalen.
- Give den behandlingsansvarlige læge besked.
- Sige det videre til dem, der er med i behandlingen af borgeren. Det gælder også, hvis behandlingen overgår til ambulancepersonale.
- Fortælle borgeren, at det kun gælder i den konkrete situation, hvis ikke han eller hun ændrer sin registrering på sundhed.dk.

Når borgeren trækker sit fravalg tilbage mundtligt

Muligheden for midlertidigt at trække sit fravalg tilbage gælder for alle borgere, også selvom de er blevet vurderet inhabile af en læge.

Hvis en varigt inhabil borger trækker sit fravalg tilbage, skal du gøre, som du ville, hvis borgeren var habil. Du bør også huske at orientere de pårørende.

John fortryder sit fravalg

Du passer John, der er 80 år og multisyg, men bor i egen bolig. En dag er du hos John, da en sygetransport kommer for at tage ham med på hospitalet til en planlagt operation.

John er nervøs, og da han ser ambulancen standse ude på vejen, griber han din arm og siger:

”Jeg har fravalgt genoplivning, men jeg vil altså godt genoplives alligevel, hvis der sker noget.”

- *Hvad gør du?*

John fortryder sit fravalg

Det John siger her, tæller som en midlertidig tilbagekaldelse af fravalg af genoplivning. Det betyder, at du skal:

- Sørge for, at ambulancepersonalet bliver orienteret om tilbagekaldelsen.
- Dokumentere i omsorgssystemet, at John har tilbagekaldt sit fravalg.
- Informere John om, at hans tilbagekaldelse kun gælder i den aktuelle situation.

Inhabile borgere

- Det er kun habile borgere over 60 år, der må registrere et fravalg af genoplivningsforsøg ved hjertestop på sundhed.dk.
- Man er habil, når man har evne til at forstå konsekvenserne af sine beslutninger og er i stand til at varetage sine helbredsforhold.

Inhabile borgere

Hvis du ved, at en borger var inhabil, da han/hun fravalgte genoplivningsforsøg, gælder fravalget ikke.

Det kan fx være, at en læge har vurderet, at borgeren er varigt inhabil, kort før borgeren registrerede sit fravalg.

- Du skal forsøge genoplivning ved hjertestop.
- Du skal kontakte Styrelsen for Patientsikkerhed, hvis borgeren er varigt inhabil.

Dette gælder kun, hvis du med sikkerhed ved, at borgeren var inhabil, da fravalget blev registreret.

Hvis du genopliver en borger, der har fravalgt genoplivningsforsøg

Hvis du ikke har haft mulighed for at slå op i omsorgssystemet eller i sundhedsjournalen på sundhed.dk og derfor kommer til at genoplive en borger, der har registreret et fravalg af genoplivningsforsøg, vil du IKKE blive udsat for sanktioner.

Hvis en borger får hjertestop, og du lader være med at forsøge genoplivning, fordi borgeren har registreret et fravalg af genoplivningsforsøg, handler du med omhu og samvittighedsfuldhed, og du vil IKKE kunne blive udsat for sanktioner.

Vil du vide mere?

Du kan finde mere information og læringsmateriale om fravalg af genoplivningsforsøg på stps.dk/fravalg.

Her finder du også de sundhedsfaglige vejledninger på området:

- Vejledning om fravalg og afbrydelse af livsforlængende behandling.
- Vejledning om genoplivning og fravalg af genoplivningsforsøg.

**Læs mere om fravalg af
genoplivningsforsøg**

stps.dk/fravalg

